

Notitie Veiligheid en Preventie in de Gemeente Vijfheerenlanden

September 2025

Inhoudsopgave

Inleiding 2
1. Ontwikkelingen in Vijfheerenlanden 3
1.1 Het veiligheidsbeeld 3
1.2 Het effect op de gemeentelijke veiligheidstaken 4
2. Doorvertaling van Inzetbehoefte 5
2.1 Bestuurlijke maatregelen 5
2.2 Overzicht aantal bestuurlijke maatregelen 6
2.3 Capaciteit 8

Inleiding

Deze notitie gaat in op de actuele ontwikkelingen op het gebied van veiligheid en preventie binnen onze gemeente. We schetsen de belangrijkste trends, signalen en beleidsmatige bewegingen die van invloed zijn op het lokale veiligheidsbeeld. Vervolgens vertalen wij deze inzichten naar de benodigde inzet en strategische keuzes voor de komende periode, met aandacht voor samenwerking, capaciteit en prioritering.

1. Ontwikkelingen in Vijfheerenlanden

1.1 Het veiligheidsbeeld

De afgelopen jaren is de samenleving merkbaar verhard. Dit uit zich in een toename van onderling wantrouwen, polarisatie en een groeiende bereidheid om regels te overtreden. Ook in onze gemeente merken en voelen we de gevolgen hiervan. We hebben te maken met een toename van georganiseerde criminaliteit, zowel zichtbaar als onzichtbaar.

Criminelen gaan bovendien steeds geraffineerder en extremer te werk. Waar voorheen vooral sprake was van minder zichtbare vormen van ondermijning, zien we nu ook dat er steeds vaker geweld en intimidatie wordt gebruikt. Een recent voorbeeld hiervan is het incident in Vianen, waar explosieven aan de deur van een woning zijn gehangen. De inwoners zijn enorm geschrokken van dit brute geweld en geven aan zich nu ontzettend onveilig te voelen. De angst voor herhaling of zelfs een nog ernstiger incident is groot. Ook het drugslab dat vorig jaar werd aangetroffen in de kringloopwinkel in Meerkerk heeft veel mensen verrast en geschokt. Niemand had verwacht dat een ogenschijnlijk onschuldige locatie gebruikt zou worden voor zulke criminele activiteiten. Daarnaast was er het incident in Leerdam, waar een 20-jarige man een 23-jarige neerstak in zijn hals. Dit soort gewelddadige gebeurtenissen zorgen voor grote onrust in de gemeenschap en versterken het gevoel van onveiligheid onder inwoners. Zulke ernstige incidenten laten zien dat de drempel voor crimineel geweld lager is geworden en dat de impact op de samenleving groot is.

Vijfheerenlanden is een uitgestrekte gemeente met een groot buitengebied, strategisch gelegen aan de snelwegen A2 en A27. Deze ligging maakt het voor criminelen relatief eenvoudig om zich snel te verplaatsen of te vluchten, wat de aanpak van criminaliteit bemoeilijkt. Onze gemeente kent daarnaast twee steden waar sprake is van grootstedelijke problematiek, zoals ondermijning, drugscriminaliteit en jeugdgroepen. Tegelijkertijd spelen er in de kleinere dorpen en het buitengebied veel zaken achter gesloten deuren, zoals illegale activiteiten in schuren, witwassen en huiselijk geweld.

De ontwikkelingen op het gebied van georganiseerde criminaliteit hebben bovendien een duidelijke weerslag op andere veiligheidsthema’s binnen de gemeente. Zo neemt de digitale criminaliteit toe, waarbij inwoners en ondernemers steeds vaker slachtoffer worden van phishing, hacking en online oplichting. Ook zien we een groeiende jonge aanwas binnen de criminaliteit: jongeren worden steeds eerder en intensiever benaderd en betrokken bij criminele activiteiten, bijvoorbeeld als geldezel of koerier.

Daarnaast leidt de verharding van de samenleving tot meer woonoverlast, spanningen in buurten en een toename van meldingen over intimidatie en bedreiging. In de kleine kernen en het buitengebied speelt veel achter de voordeur, waardoor signalen van zorg en veiligheid soms lastig te herkennen zijn. Ook hier zien we dat de problematiek toeneemt en complexer wordt. Steeds vaker hebben we te maken met personen die kampen met onbegrepen gedrag in combinatie met een ernstige verslaving. Deze combinatie zorgt regelmatig voor gevaarlijke situaties, zowel voor de persoon zelf als voor de omgeving. Het vraagt om een intensieve samenwerking tussen zorg, veiligheid en het sociaal domein om deze mensen tijdig te signaleren, passende hulp te bieden en risico's voor de samenleving te beperken.

1.2 Het effect op de gemeentelijke veiligheidstaken

De toename en verharding van criminaliteit – zowel zichtbaar als onzichtbaar – heeft directe gevolgen voor de gemeentelijke veiligheidstaken. De groeiende complexiteit van vraagt om intensieve samenwerking en maatwerk. In de praktijk zien we echter dat door de stijgende druk en beperkte capaciteit steeds vaker keuzes moeten worden gemaakt. Dit betekent dat bepaalde signalen niet opgepakt kunnen worden, interventies uitblijven en er gaten vallen in de aanpak.

Tegelijkertijd wordt er momenteel veel inzet gepleegd. Denk aan signaleringstafels op middelbare scholen om jongeren vroegtijdig te informeren, integrale controles bij panden en bedrijven, woningontruimingen bij ernstige overlast of gevaar, en persoonsgerichte en groepsgerichte aanpakken van zorgwekkende personen. Ook draaien we integrale casussen op mogelijk witwaslocaties, waarbij intensief wordt samengewerkt tussen veiligheid, toezicht, handhaving en het sociaal domein.

We gaan steeds effectiever en efficiënter om met de beschikbare capaciteit, mede dankzij de groeiende expertise en kennis binnen het team veiligheid. Toch is dit niet voldoende om adequaat mee te kunnen bewegen met de snelle en complexe ontwikkelingen op het gebied van veiligheid. Om de veiligheid van inwoners te blijven waarborgen en proactief te kunnen inspelen op de genoemde ontwikkelingen, is het noodzakelijk om de inzet te vergroten. Alleen zo kunnen we daadwerkelijk een stap voorwaarts maken en adequaat reageren op wat er op ons afkomt."

2. Doorvertaling van Inzetbehoefte

2.1 Bestuurlijke maatregelen

De burgemeester beschikt over diverse bestuurlijke instrumenten om ondermijning effectief aan te pakken. Afhankelijk van de aard en ernst van de casus kan hij maatregelen treffen, zoals het sluiten van panden op grond van de Opiumwet of de Gemeentewet, het weigeren of intrekken van vergunningen op basis van de Wet Bibob, het uitvoeren van integrale controles of het opleggen van last onder dwangsom of bestuursdwang. Deze bevoegdheden stellen de burgemeester in staat om snel en daadkrachtig op te treden tegen criminele invloeden die de openbare orde en veiligheid ondermijnen. Al deze bestuurlijke maatregelen hebben invloed op de huidige juridische capaciteit. De burgemeester wordt hierin door de handhavingsjurist geadviseerd en deze verzorgt vervolgens de juridische afhandeling.

De bijgevoegde cijfers laten een duidelijke stijging zien in het aantal genomen bestuurlijke maatregelen, zoals sluitingen, waarschuwingen en lasten onder dwangsom. Deze toename wijst op onze intensieve aanpak van ondermijning. Opvallend is dat de cijfers voor 2025 enkel het eerste halfjaar beslaan. Als deze trend zich voortzet, zal het totaal aantal maatregelen in 2025 aanzienlijk hoger uitvallen dan in voorgaande jaren. Dit onderstreept niet alleen de effectiviteit van de huidige aanpak, maar benadrukt ook de noodzaak voor extra capaciteit, om deze groeiende werklast adequaat te kunnen blijven ondersteunen.

2.2 Overzicht aantal bestuurlijke maatregelen

Hieronder staan de cijfers van het aantal bestuurlijke maatregelen in 2022, 2023, 2024 en de eerste helft van 2025.

Sluitingen

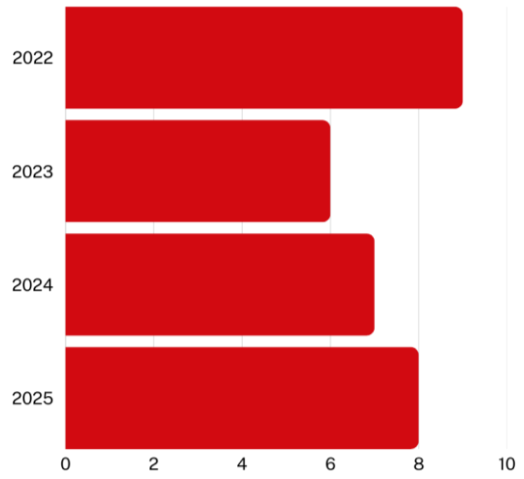

Waarschuwingen

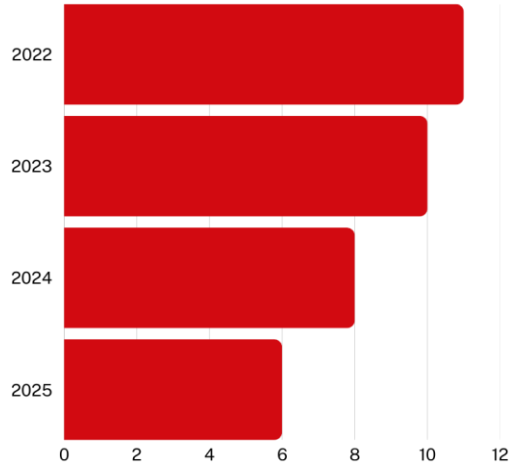

Last onder dwangsom

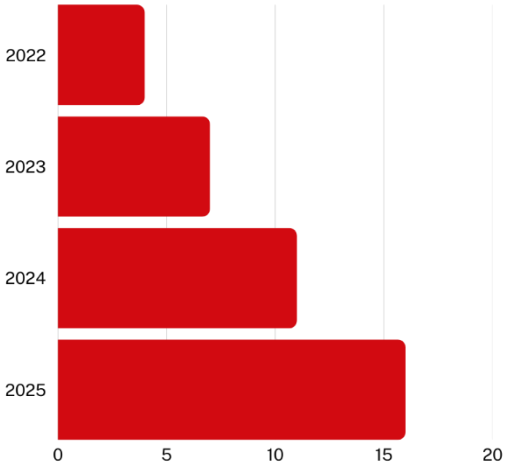

Bezwaar

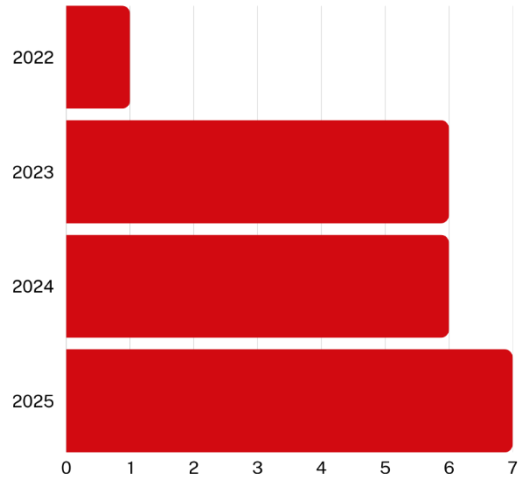

Beroep

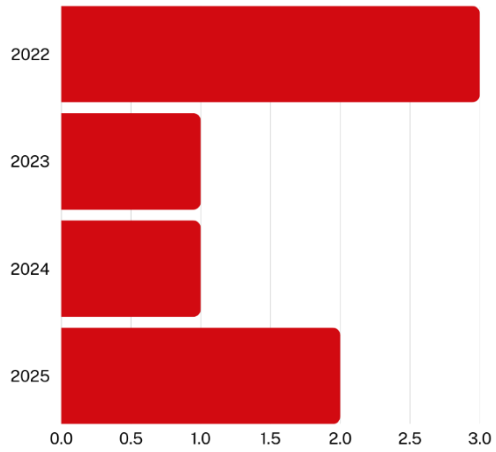

Voorlopige voorzieningen

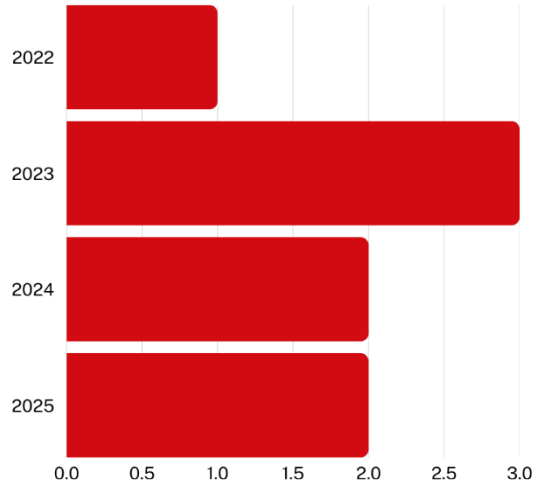

2.3 Capaciteit

Handhaving

Om de handhaving binnen onze gemeente ook in de toekomst effectief en doelgericht te kunnen uitvoeren, zijn drie scenario's uitgewerkt voor de inzet op handhaving.

De scenario's zijn gebaseerd op een capaciteitsanalyse, de verschuiving van taken van de politie naar de gemeente, en de toenemende vraag naar toezicht en handhaving op diverse terreinen.

Scenario 1: Geen uitbreiding (8 FTE)
In dit scenario blijft de capaciteit ongewijzigd op het huidige niveau van 8 FTE.

Gevolgen:

- Tekorten in toezicht, met minder zichtbaarheid in de wijken. Hierdoor komen belangrijke taken zoals overlastbestrijding en integrale controles onder druk te staan.
- Een mogelijk afnemend veiligheidsgevoel bij inwoners door beperkte handhavingsaanwezigheid.
- Toenemende werkdruk voor het huidige team, met risico's voor de kwaliteit en continuïteit van de handhavingsinzet.

Conclusie: Dit scenario is gezien de groei van de gemeente en de toenemende taken niet wenselijk.

Scenario 2: Matige uitbreiding (10 FTE)
De capaciteit wordt verhoogd met 2 FTE, waardoor het totaal uitkomt op 10 FTE.

Gevolgen:

- Betere dekking van prioritaire handhavingstaken, zoals toezicht op overlast, evenementen en risicolocaties.
- Beperkte zichtbaarheid in kleinere kernen en wijken blijft een aandachtspunt.
- Versterking van integrale controles en de aanpak van ondermijning, maar deze blijft nog beperkt.

Conclusie: Dit scenario biedt een gedeeltelijke oplossing, maar is kwetsbaar bij verdere groei en uitbreiding van taken.

Scenario 3: Maximale uitbreiding (14 FTE)
De capaciteit wordt uitgebreid met 6 FTE, waardoor het totaal op 14 FTE komt.

Gevolgen:

- Volledige dekking van handhavingstaken met zichtbare aanwezigheid in alle wijken en kernen.
- Versterkte preventieve werking, met een positief effect op het veiligheidsgevoel en een afname van overlast.
- Flexibiliteit om adequaat in te spelen op nieuwe taken en onverwachte situaties.

Conclusie: Dit scenario biedt een toekomstbestendige oplossing, maar vergt een structurele financiële investering.

Hoewel er geen wettelijke norm bestaat voor het aantal handhavers per inwoner, geeft een enquête van de VNG onder gemeenten inzicht in de huidige situatie. Gemiddeld hebben gemeenten ongeveer één handhaver per 3.500 inwoners. Deze norm is echter slechts een indicatie, omdat het aantal handhavers ook afhankelijk is van factoren zoals het type gemeente (stad of platteland) en de oppervlakte.

Gezien deze ontwikkelingen en de toenemende verwachtingen van de samenleving is het noodzakelijk om de BOA-capaciteit in onze gemeente uit te breiden om de handhaving effectief en toekomstbestendig te kunnen uitvoeren. Het aantal dat in onze capaciteitsberekening (scenario 3) wordt genoemd komt overeen met het gemiddelde van de VNG.

Resultaten enquête gemiddelde aantal handhavers in dienst per aantal inwoners van gemeenten:

Aantal inwoners	Aantal handhavers
Minder dan 25.000 inwoners:	1 handhaver op 5550 inwoners
Tussen de 25.000 en 50.0000 inwoners:	1 handhaver op 6600 inwoners
Tussen de 50.000 en 100.000 inwoners:	1 handhaver op 4900 inwoners
Tussen de 100.000 en 300.000 inwoners:	1 handhaver op 3800 inwoners
Meer dan 300.000 inwoners:	1 handhaver op 1650 inwoners
Totaal gemiddelde	**1 handhaver op 3500 inwoners**

Tabel 1: Gemiddeld aantal handhavers per aantal inwoners gemeente

(https://vng.nl/sites/default/files/2025-07/handhavingsbeleid_uitvoeringsplan.pdf)